

2010 Türk Bütçe Politikası

Prof. Dr. Ömer Faruk BATIREL

İstanbul Ticaret Üniversitesi, İİBF.

Özet

2010 merkezi yönetim bütçesi; harcamaların GSYH içindeki payını 2009 a göre 0.3 puan düşüren, kamu gelirleri payında ise % 22.7'den % 21.3'e 1.3 puanlık azalma öngören, kamu yatırımlarını nisbi olarak artırmayan hatta tersine azaltan, en büyük payı GSYH içinde % 5.6 ile sosyal güvenlik transferlerine ayıran, merkezi yönetim net vergi yükünün iyimser bir tahminle 0.6 puan artırarak % 18.8'e çıkacağı planlayan, vergi yükünün 2/3 ünü mal ve hizmet ve uluslararası ticaret vergileri ile finanse eden, vergi gelirlerini % 12 artacakmış gibi yüksek, özelleştirme gelirlerini 2009 gerçekleşmesini (2.044) 5.2 kat aşacak biçimde (10.649 milyon) aşırı iyimser olarak tahmin eden, maliye politikası kriteri olan faiz dışı fazlayı merkezi yönetim için 2008 gerçekleşmesi % 4.3 iken 2009 da çok düşük olan gerçekleşmesini (0.1) faiz dışı açık haline çevirerek % 0.6 olarak öngören, *Maastricht* kriterinin çok üstünde 2009 da % 5.5 olarak gerçekleşen bütçe açığının 0.6 puanlık düşüşle % 4.9 olacağını öngören bir bütçedir.

Nisan 2010 başında açıklanacak olan ve muhtemelen negatif olarak gerçekleşecek 2009 büyüme hızı dikkate alındığında 2010 için gerçekçi sayılamayabilecek ve BM tahmininin bir buçuk katı % 3.5 büyüme hedefi ile faiz giderlerinde avantaj sağlanmaması halinde özellikle yüksek tutulan kamu finansman ve dolaylı vergi hedeflerinin tutturulamayacağı ve bütçe açığının artacağı olası görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Bütçesi, 2010 Bütçesi, bütçe, politika.

Jel Sınıflaması: H 61, H 68

Abstract (2010 Turkish Budget Policy)

2010 Turkish central government budget figures reduce the expenditure and revenue size by 0.3 (from the ratio of 28.2 to 27.9) and revenue size by 1.3 points (reducing the ratio from with 22.7 to 21.3) with respect to GDP. Estimations made on the grounds of lowering public investments (1.8) and the social security transfers (5.6) [biggest share of the budget share allocated] overestimating the overall tax burdens (18.8) [by considering tax revenues will rise 12 % and two third of the tax revenues sourced from indirect or consumption taxes] and privatization revenues [estimation made for 2010 5.2 times greater than the 2009 realization] as ratios to GDP and converting primary deficit [0.1 % of GDP for 2009] to surplus [0.6 % of GDP for 2010] to reduce budget deficit [5.5 % of GDP in GDP to the level of 4.9 % GDP in 2010 rather high level than *Maastricht* criteria] are highly optimistic.

It would be rather difficult to implement the budget estimations and possibly to have a larger budgetary deficit if the 2009 growth rate probably negative to be announced in April 2010 along with 2010 growth rate set considerably higher than UN estimate as of 3.5 % due to the reason of overestimated tax revenues particularly indirect ones.

Key Words: Turkish budget, 2010 government budget, budget policy.

Jel Classification: H 61, H 68

Giriş

Bu tebliğde 2010 Türk Bütçe Politikası; bütçenin GSYH içindeki payı, kamu hizmet öncelikleri, kamu gelirleri ve vergi

ağırlıkları, bütçe açığı ve faiz dışı fazla açısından incelenecek ve dayandığı ekonomik senaryo ile tutarlılığı sorgulanacaktır.

2010 Merkezi Yönetim Yasası ile genel bütçeli idarelere 281.907, özel bütçeli idarelere 17.800 ve düzenleyici ve denetleyici kurumlara 1.949 milyon TL olmak üzere toplam 301.656 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.¹ Özel bütçeli idarelere genel bütçeden aktarılan hazine yardımı ve düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirlerinden ayrılan payların toplamı olan 14.675 milyon TL çift saymayı önlemek için düşüldüncü 2010 merkezi yönetim bütçe ödenekleri 286.981 milyon TL olmaktadır. 2010 bütçesi, GSYH'nın 2010 da % 3.5 büyüyeceği², GSYH deflatorünün % 5, yıl

¹ 2010 yılı merkezi yönetim bütçe gerekçesinde bütçenin amaçları arasında "...makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, tesis edilen mali disiplini devam ettirmek, dışsal şoklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmak, enflasyonla mücadele politikasını desteklemek, etkin bir borçlanma politikası izlenmesi ve mali disiplinin sağlanması yoluyla faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısını hafifletmek, mali disiplin anlayışına uygun olarak kaynakların belirlenmiş temel politika öncelikleri doğrultusunda tahsisini, kamu harcamalarının kalitesinin artırılmasını ve bu suretle halkımızın hayat standardının yükseltilmesini sağlama, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını temin etmek ,bütçe harcamalarını sağlam gelir kaynaklarıyla karşılamak ve kaynak-harcama dengesini göz önünde bulundurmak, eğitim, sağlık ve sosyal nitelikli, büyümeyi ve istihdamı destekleyen harcamalar ile bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik harcamalara daha fazla kaynak sağlamak, sosyal yardımlarda yerindelik ve harcamalarda etkinlik sağlamak, yatırıma ayrılan kaynakların yüksek öncelikli ekonomik ve sosyal yatırımlara ve kısa sürede sonuç alınabilecek projelere yönlendirilmesini temin etmek, orta ve uzun vadede ekonominin verimliliğini ve üretken yapısını destekleyen altyapı yatırımlarına ağırlık vermek, rekabet edebilirliği ve verimliliğini artırıcı, üretimi teşvik edici, aynı zamanda gelir istikrarını sağlamaya yönelik bir tarımsal destekleme politikası oluşturmak ve kırsal kesimin alt yapısını güçlendirmek, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı güçlendirmek..." sayılmış bulunmaktadır.

² BM'in yaptığı tahmine göre Türkiye 2010 da % 2.2 büyüyecektir.

sonunda TÜFE'nin % 5.3 olacağı senaryosuna dayandırılmıştır. Temel ekonomik büyüklüklerden GSYH'nın nominal olarak 2009 gerçekleşme tahminine göre % 8.7 artışla 947 milyar TL'ndan 1.029 milyar TL na çıkacağı beklenmektedir.³

2010 merkezi yönetim bütçesinin 2009 gerçekleşmiş verileri kimi hallerde de başlangıç ödenekleri ile karşılaştırmalı özet analizini iki bölümde yapacağız. Birinci bölümde kamu harcamaları miktar ve bileşimi ikinci bölümde kamu gelirleri politikası incelenecek, sonuçta bütçe dengesi tartışılacaktır.

I. Kamu Hizmet ve Harcama Öncelikleri

Girişte özetlenen bu makroekonomik senaryoya göre merkezi yönetim bütçesinin GSYH'ya oranının 2009 da % 28.2 olarak gerçekleşirken, 2010 da % 27.9'a düşürülmesi planlanmaktadır.

1. Kamu harcamalarının GSYH içindeki payı. 2010 merkezi yönetim bütçesinin 286.981 milyon TL'lık ödeneği 2009 yılı gerçekleşmesine (267.275 milyon TL) göre sadece % 7.2'lik bir artışı temsil etmektedir. Bu artış oranı tahmini GSYH'nın % 8.7'lik artışının gerisinde olduğu için kamu kesiminin milli gelir içindeki payının düşeceği öngörülmektedir.

³ Bütçe Tasarısına eklenen **milli bütçe tahmin raporuna** göre "... 2010 Yılı Programının temel amacı, ekonominin yeniden sürdürülebilir bir büyüme dönemine geçişini sağlamak, enflasyondaki düşüş eğilimini devam ettirmek ve küresel krizin etkisiyle bozulan kamu dengelerini düzeltmektir. 2010 yılı Programında gayri safi yurtiçi hasılanın yüzde 3,5 oranında artacağı öngörülmüştür. 2010 yılında toplam yurtiçi talebin sabit fiyatlarla yüzde 3,8 oranında artacağı, sabit sermaye yatırımlarındaki artış oranının ise yüzde 7,7 olacağı tahmin edilmektedir... Programda toplam tüketimin sabit fiyatlarla yüzde 2,5 oranında artması öngörülmektedir. Bu oranın, kamu tüketiminde yüzde 2,4, özel tüketimde ise yüzde 2,5 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir..."

2009 yılında bütçe başlangıç ödenekleri toplamı olan 259.156 milyon TL düzeyine nazaran % 3.3'lük bir sapmanın meydana gelmiş ve başlangıç bütçe ödenekleri çok az aşılmıştır. Bu aşımın en önemli kaynağı, cari transferler içinde yer alan sosyal güvenlik açık finansmandır. Bu kalemden 7.871 milyon TL'lik bir fazlalık oluşmuş bulunmaktadır.

Yeni GSYH serisi ile son beş yıl itibarıyla mukayese edildiğinde bütçenin GSYH içindeki payı ; 2004 de % 27.2, 2005 de % 24.6, 2006 da % 23.5, 2007 de % 23.9 ve 2008 de ise % 22.7 olarak gerçekleşmiş, 2009 da ise GSYH da kriz nedeniyle meydana gelen büyük gerileme nedeniyle 5.5 puanlık bir artışla daha önce de belirttiğimiz gibi % 28.2 olarak gerçekleşmiştir. 2010 bütçesinin payı ise gerçekçi olmayan bir biçimde % 27.9 olarak tespit edilmiştir. Bu gerçekçi olmayan tahminler, GSYH'nin daha önce de belirtildiği gibi nominal olarak % 8.7, reel olarak % 3.5 büyüyeceği hedeflerine dayanmaktadır.

2. Kamu harcamaları ekonomik bileşimi incelenecek olursa personel giderleri, sosyal güvenlik kurumları devlet primleri ve cari transfer ve sermaye giderleri (yatırım) kalemlerinde özetle faiz dışı harcamalarda GSYH'ya nisbetle herhangi bir yükselme gözlenmemektedir.⁴ Faiz dışı

⁴ 2009 da 55.930 milyon olacağı tahmin edilen personel giderlerinin GSYH içindeki payı % 5.91'dir. 2010 da ise 60349 milyon tahmin edilen bu kalemin GSYH içindeki payı (%5.86) çok küçük de olsa düşürülmektedir.

2010 Bütçe Kanunu M.21-22 "...Kamu idare, kurum ve kuruluşları serbest memur kadrolarına 2009 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılan memur sayısının yüzde 50'sini geçmeyecek şekilde açıktan veya diğer kamu idare, kurum ve kuruluşlarından nakil suretiyle atama yapabilir. içinde memur ihtiyaçları karşılayamayacak söz konusu idare, kurum ve kuruluşlardan yükseköğretim kurumları için ilave 4.000 adet, diğerleri için ilave 21.000 adet atama izni verilebilir...Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 2009 yıl Aralık ayına ilişkin olarak açıklanan

harcamalar yeni GSYH % 17'si civarında sabitlenmiş görülmektedir. Sırasıyla bu harcamaların payı; 2004 de 17.1, 2005 de 17.6, 2006 da 17.4, 2007 de 18.2 ve 2008 de 17.6 olmuştur.2009 gerçekleşmesi, GSYH gerilemesine koşut olarak % 22.6'ya yükselmiştir. 2010 öngörüsü ise 2009 gerçekleşmesi ile hemen hemen aynı olup % 22'dir.

Kamu yatırımlarının GSYH içindeki payı ise yıllardır % 2'yi aşmamaktadır. 2009 yılı milli gelir gerilemesi ile yatırımlar GSYH'nın % 2.1'i olarak gerçekleşmiştir. 2010 yatırım bütçesinde ise gene aşırı büyüyecek bir milli gelir tahmini ile % 1.8'lik bir oran planı yapılmıştır.

Türkiye 2010 bütçesinde de daha önce olduğu gibi GSYH'nın en büyük bölümünü cari transferlere (2009 91.8 milyar TL [% 9.7] ve 2010 da 102.1 TL [% 9.9]) ve bunun içinde sosyal güvenlik transferlerine ayırmaktadır. (% 5.6) Kara delik olarak nitelenen ve cari transferler içinde yer alan sosyal güvenlik finansman payında 2009 ödeneklerindeki 0.8 puanlık oran şaşmanın ise 2010 da yaşanmayacağı tersine payın gerileyeceği zımnen öngörülmektedir.

Faiz giderlerinin GSYH içindeki payı giderek düşerek yüzde olarak 2004 de 10.1, 2005 de 7, 2006 da 6.1, 2007 de 5.7, 2008 de 5.1 ve 2009 da ise %5.6 olmuştur. 2010 da ise 55.500 milyon TL ile 2009 gerçekleşmesinin gerisine düşerek tekrar % 5.4 e düşeceği olacağı beklenmektedir.

2003=100 Temel Yılı Tüketici FiyatlarEndeksinin 2009 yılı Haziran ayı endeksine göre değişim oranının **yüzde 4,5'i aşması halinde**, aşan kısmı telafi edecek şekilde birinci ve ikinci fıkralarda yer alan katsayılar ile ücret tavanını yeniden belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir..."

3. Fonksiyonel sınıflamaya göre hizmet öncelikleri;

	GSYH Payı (%)	
	2009	2010
Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri	49.793 (5.3)	61.798 (6.0)
Eğitim	34.523 (3.6)	38.003 (3.7)
Ekonomik İşler	27.075 (2.9)	33.233 (3.2)
Kamu Düzeni ve Güvenlik	15.708 (1.7)	17.164 (1.7)
Savunma	14.627 (1.5)	15.146 (1.5)
Sağlık	13.747 (1.4)	14.960 (1.5)

Tablodan da anlaşılacağı gibi Türkiye 2009 a göre 2010 bütçesinde hizmet önceliklerini ve ağırlıklarını sosyal güvenlik ve sosyal yardım ile ekonomik altyapı da değiştirmiş ancak diğer kalemlerde fazla bir gelişme olmamıştır. Tarımsal destekleme için 2009 da ayrılan 5.5 milyarlık (GSYH'nın binde 5.8'i) 2010 da hemen hemen aynı miktarda ödenekle görece olarak düşürülmüş (binde 5.4) mahalli idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay ise vergi gelirlerindeki düşüş sonucu mutlak olarak da nisbi olarak da azalmıştır. [2009 da 19919 milyon TL (2.1) ve 2010, 19138 (1.9)]

II. Kamu Gelirleri ve Vergi Ağırlıkları

1. 2010 merkezi yönetim bütçe geliri tahmini 236.794 milyon TL'dir. Vergi gelirleri, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri, alınan bağışlar ve yardımlar ile özel gelirler, faizler paylar ve cezalar, sermaye gelirleri, özel bütçeli idare gelirleri olarak tanımlanan merkezi yönetim gelirleri içinde en büyük payı alan merkezi yönetim vergi gelirlerinin 2009'da 202.090 milyon TL olarak tahmin edilmişken % 17 azalarak 172.417 milyon olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın GSYH'nın % 18.2'üne tekabül ettiği görülmektedir. 2010 bütçe vergi tahmini ise 193.324 milyon olup GSYH içinde 0.6 puanlık bir artışla % 18.8'lik bir yükü temsil etmektedir. % 3.5 büyüme hızının tutturulması bir yana vergi gelirlerinde % 12'lik bir artışı öngören bu değişim oldukça yüksek ve tutturulması güç bir hedef olarak kabul edilebilir.

2. 2010 merkezi yönetim vergi gelirlerinin de son yıllardaki eğilime uygun biçimde dolaylı vergiler bir başka ifadeyle mal ve hizmet vergileri üzerinde yoğunlaşacağı görülmektedir. Gelir kâr ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergilerle mülkiyet üzerinden alınan vergilerin GSYH içindeki payı 2008 de 0.35.1, mal ve hizmetler üzerinden, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler payı ise 0.64.9 olmuştur. 2009 da bu payların sırasıyla 0.35.5 ve 0.64.5 olarak gerçekleşmiştir. 2010 bütçe tahmini ise dolaylı vergilerin 2.5 puan daha da artacağı yönündedir. (dolaylı % 67, dolaysız % 33). Dolaylı vergiler içinde en büyük pay genel tüketim vergisi olan KDV (dahilde + ithalde) hasılatını (52744) ve payını % 21 aşan özel tüketim vergilerine (Özel Tüketim Vergisi + Özel İletişim Vergisi + Şans Oyunları Vergisi, 63744) aittir.

3. Vergi dışı gelirler olarak kapsanan teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (mal ve hizmet satış gelirleri, KİT ve kamu bankaları gelirleri, kurumlar karları, kira gelirleri) özellikle mal ve hizmet satış gelirleri (başlıca değerli kağıt bedelleri), KİT ve kamu banka gelirleri ile döner sermaye gelirleri 2009 bütçe hedefini % 35 aşmıştır. 2010 yılında bu gelirlerin KİT ve Kamu Bankaları ile Faiz Gelirlerindeki düşüş nedeniyle % 34.5 gerileme göstereceği tahmini gerçekçidir. Öte yandan başlıca faiz gelirleri, genel bütçeli idarelere ait paylardan oluşan faizler paylar ve cezalar kalemi ise diğer faiz gelirleri ve genel bütçeli idarelere ait paylar da ki gerçekleşme

yüksekliği sebebiyle bütçe tahminlerinin üzerine çıkmıştır. Ne varki 2010 beklentisi çok iyimser olarak 2009 gerçekleşmesinin % 24 üzerinde tutulmuştur.

4. Sermaye geliri olarak adlandırılan ve kamu mülkiyetinde olan varlıkların satışını içeren ve 2009 bütçe tahmini 13.138 milyon TL iken % 80 düşüşle 2044 olarak gerçekleşen özelleştirme gelirleri konusunda 10.649 milyarlık öngörü de gerçekçi değildir.

Bütçe Açığı, Borçlanma ve Sonuç

2010 merkezi yönetim bütçesi; harcamaların GSYH içindeki payını 2009 a göre 0.3 puan düşüren, kamu gelirleri payında ise % 22.7'den % 21.3'e 1.3 puanlık azalma öngören, kamu yatırımlarını nisbi olarak artıramayan hatta tersine azaltan, en büyük payı GSYH içinde % 5.6 ile sosyal güvenlik transferlerine ayıran, merkezi yönetim net vergi yükünün iyimser bir tahminle 0.6 puan artırarak % 18.8'e çıkacağını planlayan, vergi yükünün 2/3 ünü mal ve hizmet ve uluslararası ticaret vergileri ile finanse eden, vergi gelirlerini % 12 artırmış gibi yüksek, özelleştirme gelirlerini 2009 gerçekleşmesini (2.044) 5.2 kat aşacak biçimde (10.649 milyon) aşırı iyimser olarak tahmin eden, maliye politikası kriteri olan faiz dışı fazlayı merkezi yönetim için 2008 gerçekleşmesi % 4.3 iken 2009 da çok düşük olan gerçekleşmesini (0.1) faiz dışı açık haline çevirerek % 0.6⁵ olarak öngören, *Maastricht* kriterinin⁶ çok üstün-

⁵ Faiz giderleri/ GSMH oranı 2008 de % 5.1, 2009 da ise % 5.5'dir. 2010 tahminine göre faiz dışı fazla hedefi yerini **faiz dışı açığa** bırakmış görünmektedir.

⁶ % 3 bütçe açığı = % 60 kamu borcu x % 5 bütçeye hızı. Bu denge **mali kural** (*fiscal rule*) olarak da adlandırılmaktadır. Mali kuralın içeriği, denk bütçe kuralı (bu kural, altın kural (*golden rule*) da denilen devletin yalnızca kamu yatırımları için borçlanma yapması kuralını da kapsamaktadır), kamu borç yükü kuralı, kamu harcama artışı kuralı ve vergi yükü kuralları olarak genişletilmiştir.

de 2009 da % 5.5 olarak gerçekleşen bütçe açığının 0.6 puanlık düşüşle % 4.9 olacağını öngören bir bütçedir.⁷

2009 da artan bütçe açığı beraberinde kamu iç borçlanmasının artışı getirmiştir. İç borçlanma ile ilgili olarak "...borçlanmalarda Türk Lirası cinsinden borçlanmalara ağırlık verileceği, nakit iç borçlanmanın ağırlıklı olarak sabit faizli enstrümanlarla yapılacağı, borçlanma vadelerinin uzatılması politikasının sürdürüleceği.." bütçenin amaçları arasında yer alsa da borç düzeyindeki yükselme kaçınılmaz olmuş 30.11.2009 itibariyle iç borç stoku yıl başında 274217 milyon TL iken 55064 milyon artışla 329.191 milyon TL'na yükselmiştir.

Orta Vadeli Mali Planda AB tanımlı genel yönetim (merkezi yönetim + mahalli idareler + sosyal güvenlik kurumları) borç stokunun⁸ 2008 sonunda 375217 milyon TL olup GSYH'nın % 39.5'undan 2010 da

⁷ AB üyesi ülkelerin kamu harcamaları-kamu gelirleri anlamında fiili bütçe açığı (*actual balance*) ortalaması 2009 itibariyle % 6 olup bu açığın 2010 da 2010 da % 6.5 olacağı tahmin edilmekte En büyük bütçe açığını İrlanda vermekte (2009 da % 12, 2010'da % 15.6) ikinci sırayı İngiltere almaktadır. (sırasıyla 11.5, 13.8). Litvanya üçüncü sıradadır.(11.1 ve 13.6) En düşük bütçe açığı rakamı ise Bulgaristan'a aittir (0.5 ve 0.3).Bu ülkeyi Finlandiya (0.8 ve 2.9) ile Güney Kıbrıs (1.9 ve 2.6) izlemektedir. Bkz.*Public Finances in EMU*, 2009, 10th Edition Table 11.3

⁸ "Avrupa Birliğine (AB) adaylık süreci kapsamında tespit edilmiş olan yakınsama kriterleri çerçevesinde hesaplanmakta olan AB tanımlı genel yönetim borç stoku... AB istatistik standartlarına uyumlu genel yönetim nominal borç stoku (GYBS) Genel Yönetim İç Borç Stoku GYİBS) ve Genel Yönetim Dış Borç Stoku (GYDBS) üzerine Ayarlama Kalemlerinin (AK) eklenmesi ile bulunmaktadır: GYBS = GYİBS + GYDBS + AK • Ayarlama Kalemlerinde üç ayrı ayarlama yapılmaktadır: 1. Genel yönetimi oluşturan kurum ve kuruluşlarının ellerinde bulundurdıkları borçlanma senetleri brüt borç stokundan düşülmektedir. 2. İskontolu olarak ihraç edilen senetlerin nominal değerleri (anapara ve faiz) esas alınmaktadır. 3. Dolaşımdaki bozuk para tutarı merkezi yönetim iç borç stokuna eklenmektedir." Bkz. www.treasury.gov.tr

GSYH'nın % 49'una yükselmesi öngörülmektedir⁹.

Nisan 2010 başında açıklanacak olan ve muhtemelen negatif olarak gerçekleşecek 2009 büyüme hızı dikkate alındığında 2010 için gerçekçi sayılamayabilecek ve

BM tahmininin bir buçuk katı % 3.5 büyüme hedefi ile faiz giderlerinde avantaj sağlanmaması halinde özellikle yüksek tutulan kamu finansman ve dolaylı vergi hedeflerinin tutturulamayacağı ve bütçe açığının artacağı olası görülmektedir.

⁹ AB ülkelerinin 2009 kamu (merkezi ve yerel yönetim) borcu / GSYH rasyosu ortalaması 2009 ve 2010 öngörülleri sırasıyla 0.72.6 ve 76.4 dür. En borçlu üç AB ülkesi sırasıyla İtalya (113.0, 116.1), Yunanistan (103.4, 108.0) ve Belçika'dır. (95.7,100.9) İngiltere ve Almanya'nın borç rasyoları da % 70-80 dolayındadır. En düşük kamu borçlu ülkeler ise sırasıyla Estonya (6.8 ve 7.8), Lüksemburg (16 ve 16.4) ve Bulgaristan'dır. (16 ve 17.3). *Public Finances in EMU*,op.cit.

Kaynaklar

2010 Bütçe Gerekçesi
2009 Yıllık Ekonomik Rapor
5944 sayılı 2010 Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu
Public Finances in EMU, 10th Edition, 2009
[www.muhasabat.gov.tr/kamu hesapları bülteni](http://www.muhasabat.gov.tr/kamu_hesapları_bülteni)
[www.hazine.gov.tr/kamu finansman istatistikleri](http://www.hazine.gov.tr/kamu_finance_istatistikleri)

ÜLKELERİN BORÇLARI

İrlanda - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 1.352 Toplam dış borç: 2.39 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 177.3 milyar dolar	Portekiz - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 231.5 Toplam dış borç: 538.1 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 232.4 milyar dolar
İngiltere - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 427.6 Toplam dış borç: 9.26 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 2.17 trilyon dolar	Norveç - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 208,90 Toplam dış borç: 577.80 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 276.5 milyar dolar
Hollanda - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 395.6 Toplam dış borç: 2.58 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 652 milyar dolar	Finlandiya - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 205.7 Toplam dış borç: 376.8 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 183.1 milyar dolar
İsviçre - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 390 Toplam dış borç: 1.23 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 316 milyar dolar	Almanya - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 189.4 Toplam dış borç: 5.33 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 2.81 trilyon dolar
Belçika - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 345.6 Toplam dış borç: 1.32 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 381.4 milyar dolar	İspanya - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 184.7 Toplam dış borç: 2.53 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 1.37 trilyon dolar
Danimarka - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 315.2 Toplam dış borç: 627.6 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 199.1 milyar dolar	Yunanistan - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 175.3 Toplam dış borç: 594.60 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 339.2 milyar dolar
İsviçre - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 275 Toplam dış borç: 916.42 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 333.2 milyar dolar	İtalya - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 154.6 Toplam dış borç: 2.71 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 1.76 trilyon dolar
Avusturya - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 268.9 Toplam dış borç: 869.13 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 323.2 dolar	Macaristan - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 124.2 Toplam dış borç: 231.33 milyar dolar 2009 GSYİH (tahmini): 186.3 milyar dolar
Fransa - Euro bölgesi üyesi Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 247.2 Toplam dış borç: 5.22 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 2.11 trilyon dolar	ABD - Euro bölgesi üyesi değil Dış borcun GSYİH'ye oranı: Yüzde 95.9 Toplam dış borç: 13.67 trilyon dolar 2009 GSYİH (tahmini): 14.25 trilyon dolar